

HOOFDSTUK 11 VERKLARENDE WOORDENLIJST

- abiotische factoren** factoren uit de niet-levende natuur (zoals temperatuur, vochtigheid en wind). Zie ook biotische factoren.
- abundantie** voorkomen van een soort, uitgedrukt in aantal exemplaren of waarnemingen.
- Amersfoort-coördinaten** Nederlands stelsel van geografische coördinaten dat ook op Nederlandse topografische kaarten wordt gebruikt.
- areaal** het totale verspreidingsgebied.
- basisgegevens** een enkel gegeven uit het EIS-databestand (één record).
- bestuiving** bezetting met microscopisch kleine haren (microtrichen), waardoor de indruk kan ontstaan dat er een stoflaagje op ligt (zie ook stofvlekken). Ook: bevruchting van planten doordat stuifmeel op de stamper wordt overgebracht, bijvoorbeeld door wind of insecten.
- bewimperd** aan twee zijden voorzien van lange haren
- biotische factoren** factoren uit de levende natuur (zoals natuurlijke vijanden en voedselplanten).
- biotoop** het leefgebied van dieren of planten, omschreven als een door de mens herkenbaar type landschap met een eigen flora en fauna. Zie ook habitat.
- bladmineerders** dieren die zich voeden met plantenweefsel door gangen ('mijnen') in bladeren te knagen.
- classificatie** de indeling van organismen in een hiërarchisch systeem van taxa.
- diapauze** levensstadium waarin de stofwisseling nagenoeg stilstaat en geen ontwikkeling plaatsvindt.
- facultatieve diapauze** diapauze die alleen optreedt onder ongunstige omstandigheden, bijvoorbeeld bij kou of voedseltekort.
- fungifaag** zich voedend met schimmels (inclusief paddenstoelen).
- fylogenie** studie naar de afstammingsrelaties van organismen.
- fytofaag** zich voedend met levend plantenweefsel.
- habitat** het leefgebied, de woonplaats van een soort, gezien vanuit die soort, met alle voor de soort noodzakelijke biotische en abiotische factoren. Zie ook biotoop.
- hemimetabole ontwikkeling** onvolledige gedaantewisseling, het insect bereikt het volwassen stadium na een aantal vervellingen, zonder dat een popstadium optreedt.
- holometabole ontwikkeling** volledige gedaantewisseling, het insect bereikt het volwassen stadium via een popstadium.
- Hymenoptera** orde van vliesvleugelige insecten (bijen, wespen en mieren).
- kilometerhok** hok van 1×1 kilometer in het Amersfoort-coördinatenstelsel.
- microhabitat** klein element in de habitat van een soort dat dient als directe leefomgeving (bijvoorbeeld een rottingsholte).
- microtrichen** microscopisch kleine beharing (zie ook bestuiving en stofvlekken).
- middenzijplaat** onderdeel van de zijkant van het borststuk, voor afbeelding zie Van Veen (2004) of Verlinden (1991).
- mimicry** nabootsing in uiterlijk; meestal om te profiteren van afschrikkende eigenschappen van het model.
- mineren** het knagen van gangen (mijnen) door plantenbladeren.
- monofyletische groep** groep organismen waarin alle soorten van dezelfde voorouder afstammen en waarin ook alle afstammelingen van die voorouder zijn opgenomen.
- morfologie** studie naar de lichaamsbouw en -kenmerken van organismen.
- obligate diapauze** diapauze die altijd optreedt, ongeacht de omstandigheden.
- parasiet** natuurlijke vijand die veel kleiner is dan zijn gastheer en hier tenminste gedurende één levensstadium op (ectoparasiet) of in (endoparasiet) leeft ten koste van de gastheer, die dit meestal overleeft.
- parasitoid** natuurlijke vijand die meestal kleiner is dan de gastheer en deze niet meteen doodt, maar tijdelijk op of in de gastheer leeft. De gastheer wordt uiteindelijk meestal geheel geconsumeerd.
- populatie** een groep individuen van dezelfde soort die een voortplantingseenheid vormt.
- ruderaal** door de mens met voedingsstoffen verrijkte of verstoorte biotoop, meestal begroeid met hoog opschietende kruiden (distels, bijvoet, brandnetel etc.)
- saprofaag** zich voedend met micro-organismen in rottend organisch materiaal
- saproxylisch** zich voedend met micro-organismen in met dood of oud hout geassocieerd organisch materiaal
- stofvlekken** bezetting met microscopisch kleine haren (microtrichen), waardoor de indruk kan ontstaan dat er een stoflaagje op ligt (zie ook bestuiving).
- synoniem** een andere, veelal jongere, wetenschappelijke naam voor dezelfde soort of hetzelfde genus.
- taxon (meervoud: taxa)** herkenbare groep van organismen met één gezamenlijke voorouder (bijvoorbeeld een soort, genus, familie, orde etc.).
- taxonomie** studie naar de verwantschappen en classificatie van organismen.
- thorax** borststuk. Bij larven is nog geen duidelijk borststuk gevormd, maar worden de drie segmenten waaruit later het borststuk ontstaat aangeduid met deze term.
- trend** gemiddelde verandering in abundantie over langere periode.
- type-exemplaar** exemplaar aan de hand waarvan de oorspronkelijke beschrijving van een soort is opgesteld.
- uurhok** hok van 5×5 kilometer in het Amersfoort-coördinatenstelsel.
- vangsteenheid** alle gegevens in het EIS-databestand van één soort met dezelfde coördinaten en dezelfde datum; verschillen in stadium, geslacht, waarnemer of bron (bijvoorbeeld collectie of waarneming) worden genegeerd.
- zoöfaag** zich voedend met levende dieren.

